



Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu
i fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića br.26,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946
www.ubh.gov.me

Broj: 002/3-310/25-5480
Datum: 1. oktobar 2025. godine

Preporuke o prisutnosti nikla u hrani za životinje

Zakonom o bezbjednosti hrane (Sl. list CG", br. 57/2015) propisani se uslovi za bezbjednost hrane i hrane za životinje, obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju hranom i hranom za životinje, uključujući i tradicionalne proizvode, kao i druga pitanja od značaja za bezbjednost hrane i hrane za životinje, radi zaštite života i zdravlja ljudi, životne sredine, potrošača i efikasnog funkcionisanja tržišta.

Dalje, ovim zakonom definisano je da je hrana za životinje (feed or feedingstuff) svaka supstanca ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, aditive, bilo daje prerađena, djelimično prerađena ili neprerađena, a namijenjena je za peroralnu ishranu životinja.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

Rizik je mogućnost nastajanja štetnog uticaja na zdravlje i težina tog uticaja, koji nastupa kao posljedica te opasnosti.

Procjena rizika (risk assessment) je naučno zasnovan proces koji se sastoji od četiri koraka: identifikacije opasnosti, opisa (karakterizacije) opasnosti, procjene izloženosti i opisa (karakterizacije) rizika;

Upravljanje rizikom (risk management) je proces upoređivanja politike i mjera, odvojen od procjene rizika kojim se upoređuju mogućnosti postupanja u vezi sa rizikom, uz konsultacije sa zainteresovanim stranama, uzimajući u obzir i procjenu rizika i druge legitimne faktore i prema potrebi, izbor i sprovođenje odgovarajućih preventivnih i kontrolnih mjera;

Opasnost (hazard) je biološki, hemijski ili fizički agens u hrani ili hrani za životinje ili stanje hrane ili hrane za životinje koji može da izazove štetno djelovanje na zdravlje;

Službena kontrola (official control) je svaki oblik kontrole koju sprovode nadležni organi, radi utvrđivanja usaglašenosti sa propisima o hrani i hrani za životinje, zdravlju životinja i bilja i dobrobiti životinja;

Neusaglašenost je neispunjavanje propisanih zahtjeva za hranu ili hranu za životinje, zdravlje i dobrobit životinja;

Uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje je uzimanje hrane ili hrane za životinje, kako bi se laboratorijskim ispitivanjem potvrdila usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim propisima o hrani i hrani za životinje i zdravlju životinja.

Ovim zakonom propisana su opšta i posebna načela bezbjednosti

Opšte načelo - Bezbjednost hrane i hrane za životinje treba da se zasniva na obezbjeđivanju visokog nivoa zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite interesa potrošača, zaštite zdravlja i dobrobiti životinja, zdravlja bilja i zaštite životne sredine i slobodnog kretanja hrane i hrane za životinje, proizvedene i stavljene na tržište.

Načelo analize rizika

Analiza rizika (risk analysis) je proces koji se sastoji od procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještanja o riziku, a vrši se radi postizanja visokog nivoa zaštite života i zdravlja ljudi, osim u slučajevima kada to nije primjereno okolnostima ili prirodi mjere.

Procjena rizika zasniva se na dostupnim naučnim dokazima i obavlja se na nezavisan, objektivan i transparentan način. Procjenu rizika, mogu da vrše naučno-istraživačke ustanove za bezbjednost hrane koje ispunjavaju uslove u pogledu stručnog kadra i koje ovlasti Ministarstvo. Ukoliko u Crnoj Gori ne postoje naučno-istraživačke ustanove koje ispunjavaju uslove Ministarstvo može ovlastiti specijalizovanu instituciju države članice Evropske unije za procjenu rizika u hrani i hrani za životinje.

Predostrožnost (član 14) - Bezbjednost hrane i hrane za životinje treba da se zasniva na načelu pouzdanog, naučno utemeljenog i efikasnog sprovođenja postupaka i preduzimanja mjera u oblasti bezbjednosti hrane i hrane za životinje, primjerenih zahtjevima zaštite života i zdravlja ljudi, zdravlja i dobrobiti životinja, zdravlja bilja i zaštite živome sredine.

Ukoliko se na osnovu dostupnih informacija utvrdi moguće štetno djelovanje hrane ili hrane za životinje na zdravlje ljudi i životinja, ako postoje naučne nedoumice, preduzimaju se privremene mjere upravljanja rizikom potrebne za obezbjeđenje visokog nivoa zaštite zdravlja, do pribavljanja pouzdanijih naučnih informacija potrebnih za sveobuhvatnu procjenu rizika.

Mjere iz stava 1 ovog člana moraju biti primjerene riziku, njima se ne smije ograničavati trgovina u mjeri većoj od potrebne za obezbjeđivanje efikasne zaštite zdravlja ljudi i životinja, vodeći računa o tehničkoj i ekonomskoj izvodljivosti i opravdanim razlozima, a preispituju se u razumnom vremenskom roku u zavisnosti od vrste utvrđenog rizika i vrste naučnih podataka potrebnih za razjašnjenje naučnih nedoumica i sprovođenja sveobuhvatne procjene rizika.

U nastavku

**Preporuka komisije od 28.juna 2016. o praćenju prisutnosti nikla u hrani
za životinje (2016/1110)**

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292., budući da:

- (1) Prisutnost nikla (Ni) u hrani za životinje može poticati iz prirodnih i antropogenih izvora. Osim toga, određena hraniva sadrže metalni nikl jer se upotrebljava u njihovoj proizvodnji kao katalizator.
- (2) Odbor za kontaminante u prehrambenom lancu („Odbor CONTAM”) Evropske agencije za sigurnost hrane („Agencija”) dostavio je naučno mišljenje o rizicima za zdravlje životinja, javno zdravlje i okolinu povezanim s prisutnošću nikla u hrani za životinje ⁽¹⁾.
- (3) Odbor CONTAM zaključio je da je negativan učinak nikla sadržanog u hrani za životinje za goveda, svinje, zečeve, patke, ribe, pse, kokoši, konje, ovce, koze i mačke malo vjerovatan. S obzirom na procjenu rizika za zdravlje ljudi povezanih s prisutnošću nikla u hrani životinjskog porijekla, Odbor CONTAM zaključio je da bi postojeći nivo hronične izloženosti niklu prosječnog stanovništva, uzimajući u obzir samo hranu životinjskog porijekla, mogla biti zabrinjavajuća u pogledu mladih. U pogledu akutne prehrambene izloženosti Odbor CONTAM zaključio je da su konzumacijom hrane životinjskog porijekla osobe osjetljive na nikal izložene i riziku razvoja upalnih ekcemskih reakcija kože. Stoga ne bi trebalo podcijeniti doprinos hrane životinjskog porijekla prehrambenoj izloženosti ljudi niklu, posebno u starosnim grupama s visokom prehrambenom izloženošću niklu. Međutim, iz dostupnih podataka nije bilo moguće utvrditi stope prenosa iz hrane za životinje u hranu životinjskog porijekla.
- (4) Uočeno je da podaci o prisutnosti nikla u hrani za životinje koji su korišćeni u naučnom mišljenju EFSA-e uglavnom potiču iz jedne države članice te stoga nisu nužno reprezentativni za prisutnost nikla u hrani za životinje u EU.
- (5) Stoga je prije razmatranja uspostave najvećih dozvoljenih nivoa nikla u hrani za životinje ili bilo kojih drugih mjera upravljanja rizikom potrebnih kako bi se obezbjedio visok nivo zaštite zdravlja životinja i ljudi prikladno pratiti prisutnost nikla u hrani za životinje u cijelom EU-u,

⁽¹⁾ Odbor CONTAM EFSA-e (Odbor EFSA-e za kontaminante u prehrambenom lancu), 2015. Znanstveno mišljenje o rizicima za zdravlje životinja, javno zdravlje i okoliš povezanim s prisutnošću nikla u hrani za životinje. EFSA Journal 2015.;13(4):4074, 76 str. doi:10.2903/j.efsa.2015.4074 www.efsa.europa.eu/efsajournal.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 152/2009 od 27. siječnja 2009. o utvrđivanju metoda uzorkovanja i analize za službenu kontrolu hrane za životinje (SL L 54, 26.2.2009., str. 1.).

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

1. Države članice trebale bi, uz aktivno učešće subjekata u poslovanju s hranom za životinje, sprovesti praćenje prisutnosti nikla u hrani za životinje.
2. Kako bi se obezbjedila reprezentativnost uzoraka u seriji, države članice trebale bi slijediti postupak uzorkovanja utvrđen u Uredbi Komisije (EZ) 152/2009 ⁽²⁾⁽¹⁾.

Države članice trebale bi obezbjediti da se EFSA-i analitički rezultati dostavljaju redovno, a najkasnije do 31. oktobra 2017., u formatu za podnošenja podataka EFSA-e u skladu sa zahtjevima iz Smjernica EFSA-e za standardni opis uzorka (SSD) za hranu i hranu za životinje⁽¹⁾ kao i njezinim dodatnim posebnim zahtjevima za izvještavanje.

Obrađivač:

Verica Gomilanović,
samostalni savjetnik I

DIREKTOR

Vladimir Đaković

